

Acerca de este libro

Esta es una copia digital de un libro que, durante generaciones, se ha conservado en las estanterías de una biblioteca, hasta que Google ha decidido escanearlo como parte de un proyecto que pretende que sea posible descubrir en línea libros de todo el mundo.

Ha sobrevivido tantos años como para que los derechos de autor hayan expirado y el libro pase a ser de dominio público. El que un libro sea de dominio público significa que nunca ha estado protegido por derechos de autor, o bien que el período legal de estos derechos ya ha expirado. Es posible que una misma obra sea de dominio público en unos países y, sin embargo, no lo sea en otros. Los libros de dominio público son nuestras puertas hacia el pasado, suponen un patrimonio histórico, cultural y de conocimientos que, a menudo, resulta difícil de descubrir.

Todas las anotaciones, marcas y otras señales en los márgenes que estén presentes en el volumen original aparecerán también en este archivo como testimonio del largo viaje que el libro ha recorrido desde el editor hasta la biblioteca y, finalmente, hasta usted.

Normas de uso

Google se enorgullece de poder colaborar con distintas bibliotecas para digitalizar los materiales de dominio público a fin de hacerlos accesibles a todo el mundo. Los libros de dominio público son patrimonio de todos, nosotros somos sus humildes guardianes. No obstante, se trata de un trabajo caro. Por este motivo, y para poder ofrecer este recurso, hemos tomado medidas para evitar que se produzca un abuso por parte de terceros con fines comerciales, y hemos incluido restricciones técnicas sobre las solicitudes automatizadas.

Asimismo, le pedimos que:

- + *Haga un uso exclusivamente no comercial de estos archivos* Hemos diseñado la Búsqueda de libros de Google para el uso de particulares; como tal, le pedimos que utilice estos archivos con fines personales, y no comerciales.
- + *No envíe solicitudes automatizadas* Por favor, no envíe solicitudes automatizadas de ningún tipo al sistema de Google. Si está llevando a cabo una investigación sobre traducción automática, reconocimiento óptico de caracteres u otros campos para los que resulte útil disfrutar de acceso a una gran cantidad de texto, por favor, envíenos un mensaje. Fomentamos el uso de materiales de dominio público con estos propósitos y seguro que podremos ayudarle.
- + *Conserve la atribución* La filigrana de Google que verá en todos los archivos es fundamental para informar a los usuarios sobre este proyecto y ayudarles a encontrar materiales adicionales en la Búsqueda de libros de Google. Por favor, no la elimine.
- + *Manténgase siempre dentro de la legalidad* Sea cual sea el uso que haga de estos materiales, recuerde que es responsable de asegurarse de que todo lo que hace es legal. No dé por sentado que, por el hecho de que una obra se considere de dominio público para los usuarios de los Estados Unidos, lo será también para los usuarios de otros países. La legislación sobre derechos de autor varía de un país a otro, y no podemos facilitar información sobre si está permitido un uso específico de algún libro. Por favor, no suponga que la aparición de un libro en nuestro programa significa que se puede utilizar de igual manera en todo el mundo. La responsabilidad ante la infracción de los derechos de autor puede ser muy grave.

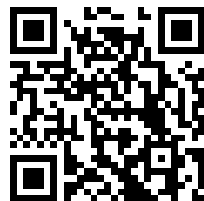
Acerca de la Búsqueda de libros de Google

El objetivo de Google consiste en organizar información procedente de todo el mundo y hacerla accesible y útil de forma universal. El programa de Búsqueda de libros de Google ayuda a los lectores a descubrir los libros de todo el mundo a la vez que ayuda a autores y editores a llegar a nuevas audiencias. Podrá realizar búsquedas en el texto completo de este libro en la web, en la página <http://books.google.com>

This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

<https://books.google.com>

77.
EXERCITATIO PHILOSOPHICA

De

PRUDENTIA
JUDICIARIA,

Quam

AUSPICE

D. T. O. M.

Prudentissimo Judiciorum Directore

MODERANTE

VIRO

PLVRIMVM REVERENDO, AMPLISSIMO

ATQVE EXCELLENTISSIMO

DN. M. JOHANNES CON-
RADO DÜRRIO,

SS. THEOL. ET PHIL. MORAL. P. P.

DN. FAUTORE, PRÆCEPTORE ATQVE HOSPITE
SVO HONORATISSIMO,

*Publico placidoq; Eruditorum Examine
exhibet*

AUGUSTUS Kraher / Dresdensis

A. & R.

Ad diem Novembris,

ANNO MDCC LXXII.

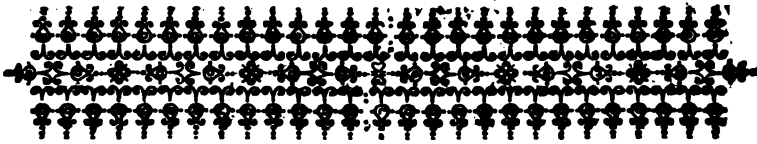
ALTDORFFI,

E Chalcographéo JOHANNIS GÖBELII

ANNALS OF THE ROYAL CANADIAN MOUNTED POLICE

Volume 10
Number 1
1967

The Annals of the Royal Canadian Mounted Police is a quarterly journal of the history and activities of the Royal Canadian Mounted Police. It is published by the Royal Canadian Mounted Police, Ottawa, Ontario. The journal is a valuable source of information for those interested in the history and activities of the Royal Canadian Mounted Police. It contains articles, photographs, and other material of interest to the public. The journal is published in both English and French.

L. D. B. V.

EXERCITATIO PHILOSOPHICA

De
PRUDENTIA
JUDICIARIA

THESIS I.

Erè non minus quàm venustè Aristoteles Judicem vocat Jus animatum [a] quòd scilicet ipse Auctoritate publicà causas & actiones civiles juxta normam Juris seu Naturæ, seu Positivi dirigere & componere debeat.

[a] P. 2. h. 4
s. 21.

I I. Etsi enim natura cuivis homini potestatem concessit, bona sua ab altero sibi creptà recuperare, & injuriam vim arcere; Cùm secundum Ciceronem [b] omni generi animantium à Naturà tributum sit, ut se visam corporeque tueatur.

[b] 1. 0.

I I I. Quia tamen ex insitâ nobis *φιλανθία*, & hinc consequente nimio doloris sensu, evenire sæpenumerò solet, ut in judicandis nostris & nostrorum rebus cœcutientes, insuper habito aut violato moderamine inculpatae tutelæ modum vindictæ excedamus, & nimium nobis tribuamus; hinc commutari moratorum Gentium consensu reperta & instituta sunt Judicia publica.

I V. Cernentes enim mitigatis moribus, multò esse honestius [c] & ad quietem hominum conducibilius, ab

[c] Orat. 17.
1. de B. & P.
6. 3. 2. 1.

eo, ~~atque~~ nihil intendit, rem cognosci, quam homines singulos, ~~namque~~ sæpè amantes sui, quod jus putarem, id ~~magis~~ exsequi: in unum locum convenerunt, Judices

[d] *Id. lib. II. c. 20. n. 8.* constituti, & ~~his~~ ^{his} solis data potestas vindicandilafos [d] ademtâ cæteris, quam Natura indulserat, libertate.

V. Tàmquè laudabili instituto obsequendum esse præter ~~nam~~, quæ est Juris Civili, (ubi Societas institutâ

[e] *Id. lib. I. c. 4. n. 2.* jus illud resistendi promiscuum, [e] publicæ pacis & ordinis causâ prohibitum; Cùm idem vice partis & Judicis⁹ simul fungi, ac sibi ipsi imperare vel prohibere non possit; [f] ipsa dicitur Ratio & æquitas naturalis. *Non est*

[f] *L. 13. §. 4. ff. ad SC. Trebell.* quippe *singulis concedendum*, (ait JCrus Paulus) *quod per Magistratum publicè fieri potest, ne occasio sit majoris tumultus fore*

[g] *L. 176. ff. de condi. [g]*

VI. Hinc etiam haud difficulter deduci potest, potestatem illam, judicandi peculiariter residere in Principe (plenariam in Republicâ potestatem habente,) aut eo Magistratu & personâ publicâ, [h] quæ summam & ordinariam habet potestatem, aut certè per commissionem, ut loquuntur, delegatam & concessam à summo & superiori rem in terris non agnoscente Magistratu. Quomodo enim judicium aliàs effectum suum sortiri posset, nisi cum vi coactivâ à superiore non impeditâ, per quam constringantur partes ad obsequium præbendum sententiæ Judicis, esset conjunctum.

[h] *Thom. 2. 2. q. 76. art. 1.*

VII. Ut autem judicium rectè & legitimè, atque ex præscripto rectæ rationis, administraretur, & æquâ lance jus suum unicuique tribuatur, Canones quosdam generales ad Judicis officium spectantes in medium proferam; Præcepta autem specialia, quæ Judici præscribunt, quomodo se gerere debeat in hac vel illâ parte litis, ut à scopo meo in præsentiarum alienum, producere super sedebō.

VIII. Debet itaque primò abesse à *Judice* ^{πρὸς τὸν ἀδικησάντα}, ut sine respectu Personarum officium suum faciat, atque magnum ut parvum judicet. Huc respexerunt Veteres, dum pinxerunt Justitiam cum peplo oculis obducto, significantes, eam nullius personæ respectum habere. Et Ægyptiorum Justitiam sine capite exsculptam fuisse legimus apud Alex. ab Alex. lib. 4. Gen. Dier. c. 12. Quemadmodum videmus Solem non alium esse diviti quàm pauperi, sed omnibus communem: Sic Judex Sol Justitiæ erit, si rem & causam, non verò personam, respiciet.

IX. *Ceterum* ut requisitum hoc & officium *Judicis* rectè intelligatur, observandum est, vocabulum *πρὸς τὸν ἀδικησάντα* modicum sive ambiguum esse, ita ut modò in meliorem capiatur partem, sitq; idem, quod accurata ponderatio circumstantiarum, circa personę delinquentis mores & animum aliasque qualitates, ut exinde facti species & qualitas eò meliùs appareat, eiquè pœna commensuratur aptiùs; modo deteriolem sortiatur accèptionem, quando scilicet Judex ex odio, gratiâ, amicitia, aliâve iniquâ ratione uni personæ magis quàm alteri favet.

X. Et priori modo *LICITA* est, quando persona ita est connexa cum causâ, ut eam vel aggravet, vel elevet; ita ut, qui peccat in Deum, graviùs peccet, & severiorem pœnam promereatur, quàm qui peccat in hominem: percutiens Magistratum graviùs luat, quàm qui percutit privatum: qui raris in delictum consensit, censeatur leviùs peccasse, quàm qui ejusdem reatu sæpè se obstrinxit, ubi profunditur animus præmeditatus, improbitati assuetus, & obstinatus peccandi propositum.

X I. Posteriori modo ILLICITA est, & Justitiæ æquitateque adversa, quando personæ considerantur, quatenus ipsam causam, planè non attingunt, i.e. quando personæ delinquentes propter generis nobilitatem, dignitatem, potentiam divitiis, consanguinitatem, affinitatem, &c. vel prorsus impune dimittuntur, vel leviùs æquo puniuntur. Videatur Excellentiss. DN. PRÆSES in Instit. Ethic. pag. 292.

[i] Alex. ab Alex. lib. 3. Gen. Dier. cap. 5.

X I I. Ab hoc iniquo & vitio Personarum respectu ut sibi rectiùs caverent Areopagitæ, litium controversias noctu & obscurâ luce [i] nunquam die judicabant, ut procul ab omni affectu, qui animos in diversum agit, tantummodò facta cognoscerent, personas non viderent: vel, ut Lucianus exprimit: *οἱ μὴ ἐς τὸς λόγους, ἀλλ' ἐς τὰ λοζόμενα ὑποβλέποντες, ut non ad dicentes, sed ad ea, quæ dicebantur, respicerent.*

II.

X I I I. Prætera (qui alter Canon esse potest,) Judex recto judicio ductus, non affectuum turbine impulsus sententiam ferat; proinde ab ipsius animo exulet Affectuum ἀταξία. Tales affectus sunt: Ira, odium, similtas, vindictæ privatæ cupiditas, præposterus favor & gratia.

[k] in Cassil.

X I V. Graviter & huculenter hoc monitum inculcat C. Cæsar, cujus verba auro dignissima consignata nobis reliquit Sallustius: [k] *Omnes homines, qui de rebus dubiis consultant, ab odio, amicitia, irâ atq. misericordia vacuos esse decet. Haud facile animus verum providet, ubi illa officiant.*

[l] Quintil. lib. 6. Instit. o. de Affect.

X V. Sicut enim amantes de formâ judicare non possunt, [l] *quia sensum oculorum premit amor: Ita omnem inquirenda veritatis rationem Judex amittit occupatus affectibus: astu fertur, & velut rapido flumini obsequitur.*

X V I. Idem sentiens Alphonsus Rex dixit, si vixisset tempore priscorum Romanorum, constructurum se fuisse templum Jovi POSITORIO, in quo, priusquam

veni-

venirent in Senatum Patres Conscripti, amorem, odium & privatos affectus omnes ponerent.

XVII. Tertium præceptum à Judice observandum est, ne Judex sententiam præcipitet, nec causam prius decidat, quàm utramque partem audiverit, & justà judicij lance momenta circumstantiarum expendit. Exulset itaque ab illo nimia celeritas ac *certitudo*, quæ ut bonis consiliis & operibus nostris, ita quoque rectis judiciis inimica, in eo consistit, si Judex auditâ Actoris accusatione, sui aut privati commodi ductus ratione, pœnam Reo inaudito irrogat, aut nocentem non satis cognitâ causâ absolvit.

III.

XVIII. Pertinet itaque ad munus Judicis ritè sapienterque obeandum æqua utriusque partis ac benevola in audiendo admissio, ut in omni controversiâ aëmbos litigatores, quantum satis est, audiat, neque secundùm alterius narrationem, etiãmsi vera sit, quicquam pronunciet, adedque memor semper sit illius, quod divinè prolus à Seneca est enunciatur. [m]

[m] in Med.

*Qui statuit aliquid parte inauditâ alterâ,
Æquum licet statuerit, hand æquus fuit.*

XIX. Si enim rationes & causæ veluti purpura & aurum longè melius dijudicantur, si invicem conferas: Quo pacto jus quisquam rectè dicere, aut homines probè judicare poterit, nisi prius utrumque litigatorem audierit? [n]

[n] Plato in Demogco

XX. Id ad animum seriò revocavit Alex. M. de quo Plutarchus testatur, [o] quòd alteram aurem aperuerit, Actorì, alteram Reo clausam servârit, memor forsàn illius Legis Atticæ: *Δὲ ἀποῖν ὁμοίως ἀποῖσθαι.* Quò collimant rythmi illi in Inclytæ Reip. Noribergensis Curiâ æri incisi:

pag. 1317.
[o] in Vita ejusd.

& in

**Ein Mann; Red ist ein halber Red/
Man soll die Theil verhören beed.**

Et inde antiquitus, ne iudicia precipitarentur, Iudices sedendo pronuntiabant, quò alludit Propertius lib. 4.

Positâ Judex sedes Hæc urnâ.

& Cicero pro Rabir. *Modo vos iidem in A. Gabiniâ Judices sedistis;* quo significatum fuit, judicem animo constanter & sedato, & benè composito esse debere, ac exclusâ posterâ celeritate causam rectè examinare. [p]

[p] *Taubm.
in Mos. Plan
11 act. 5. sc. 1.*

I V.

X X I. Inprimis I V. dabit operam Judex, ut cane pejus & angue Avaritiam & munerum captationem detestetur. Proinde ab ipso exulare debet *Δαροφθεία*, ac *Δαροφασία*, h. e. ne muneribus se patiatur corrumpi, adèdque ne ab eo quidem quicquam accipiat, qui causæ bonitate gaudet, ne vel in suspicionem iniquitatis, à qua omnem Virum bonum procul abesse decet, vocetur.

X X I I. Præterquam enim quòd studiis impeditur veritas, &

Malè verum examinat omnis

Corruptus Judex, [q]

[q] *Horatius
lib. 2. serm.
sat. 2.*

tenebrasquè offundit oculis mentis, & glaucoma obiicit quævis animi perturbatio, ne veritatem æquitatemquè possit pervidere; insuper memor esse debet Judex, aliud licere Advocato ac Jurisperito, aliud Judici; *neq. pariter sibi integrum esse, justum vendere iudicium, quia vendit Actus- catus justum patrocinium, & Jurisperitus verum consilium.* uti eleganter statuerunt Viri incorruptissimi [r]

[r] *Inter alios
Augustinus
ad Macedon.
Epist. 54.*

X X I I I. Quare Thebani, ut incorruptam Justitiam signarent, Judicum imagines sine manibus in Foro proposuere; ut hoc symbolo ostenderent, Judices ab omni munerum corruptelâ quàm maximè immunes esse oportere.

XXIV.

XXIV. Nam, juxta Platonem, [s] Judicium *virgo* [s] *lib. 12. de Legibus.*
quadam pudica esse verè dicitur, removendæ meritò sunt ab eo corruptelæ & largitiones, quibus sancta illa & inviolabilis Justitia in nefandos improbi cujusque ruit amplexus.

XXV. Ab hæc Judiciorum corruptelâ severo & ad posteros inprimis memorando exemplo Judices deterere voluit Cambyfes, quando Sisammem, Præfidem alioquin sibi charissimum, quòd pecuniâ corruptus injustam sententiâ tulerat, interfecit, & toti corpori cutem detraxit, eamque instravit tribunali. Postea filium Sisammis Otanem in eandem sedem collocavit, ac jussit eum intuentem Patris exuvias justè judicare, ne simili supplicio afficeretur.

XXVI. Cæterum hæc non promiscuè & eò accipi volumus, quasi religio esse debeat Judici, prorsus omnia munera & laborum præmia acceptare: sed ea tantùm, munera Judici accipere prohibita intelligantur, quæ eidem corruptelæ causâ offeruntur: non autem ea, quæ gratitudinis & observantiæ declarandæ causâ, vel etiam necessariæ sustentationis gratiâ exhibentur, in quibus periculi vel incommodi nihil metuendum est, & à L. L. quoq; permillum reperitur. [c]

XXVII. Pro generali denique præcepto ad Judicis officium generale pertinentente habetur etiam illud, ut Judex unice respiciat & sequatur veritatem, & LL. ac Justitiæ vestigia [v] atque omnimodò cum veritate & LL. [v] *in fine l. 13. C. de sentent. & interlocut.*
 observatione judicium disponat [x] non pro suo arbitrio: atque hæc quidem se præstiturum, juramento se adstringere debet. [x] *l. 14. C. de iudic.*

XXVIII. Quem jurandi morem olim apud Judices receptum etiam hodiè in benè constitutis Judiciis observari, ut jurare cogantur Judices, ubique promulgatæ Ju-

diciortum Ordinationes facis super quæ testantur. Nam ut Athenis ex Legibus & institutis Solonis jurabant Judices, sic laicos sententiam secundum LL. neque munera accipientes, pariterque Actorem & Reum audituros, & pronuntiaturos de eâ re, de quâ propriè esset actio instituta

[y] *Vir sum-*
man Conrad.

Rittershusius

Comment. ad

Sals. p. 389.

[z] *Rosin. lib.*

9. Antiquit.

Rom. cap. 20.

[y]: Ira & Romanorum Judices in Leges istas quas ut alia quoque multa ab illis mutuati sunt & insarparunt,) jurabant, ut obstricti Religione judicarent. [z]

X X I X. Atque ab hoc Jurejurando Religionem, Judicia sæpissimè dici, & apud Ciceronem aliosque bonos Auctores, & apud JCros, præclarè docet modò citatus Rittershusius'.

X X X. Potest autem Judex duplici modo officium suum exercere; vel respiciendo ad nudam compensationem parti læsæ faciendam, quæ ACTIO CIVILIS & Crisidicitur, estque ea, quando ad privatam ipsius Actoris utilitatem agitur, ut docet JCronum & Academiæ nostræ decus insignis, Dn. D. L. UO VVELLUS, Præceptor colendissimus, in Comment. ad Instit. lib. 4. tit. 4. de Injur. Vel ad vindictam publicam exercendam, Boni publici causâ, ne, crimina si impunita maneat, eandem aut majorem aliis licentiam, peccandi aperiant, atq; ita ad maleficia temerè profiliendo

[a] *214. C. de*
Pun.

[a] legum perfringantur clathri, publica intervortatur, quies, noxaque & molestia faceffatur aliis. Qui finis dum propositus est Judici, instituitur ACTIO CRIMINALIS, estque, quando ad publicam vindictam agitur, sive ad poenam corpori infligendam, sive etiam ad pecuniariam, Fisco inferendam.

X X X I. Secundum duplicem & diversam hanc Actionem variat etiam Processus Judiciarius. Nam si Civilis sit Actio, officium suum Judex non suscipit, nisi ejus opera requiratur à partibus litigantibus. Declaratur hoc lucu-

Inculento Aristotelis loco [b] his verbis: *Cum homines ali-* [b] 7. Eth. 4.
quã de re inter se dissident, ad Judicem confugiunt. Adire porrò, 5. 19. § 697.
ad Judicem, adire ad Jus est.

XXXII. Atq; hoc officium potest esse aliquo modo
 Judici commune cum privatis personis, utpote quæ ipsæ
 sæpè possunt & solent judicum, vel potius arbitrorum mu-
 nere fungi, & partes dissidentes conciliare. Hoc respectu
 Διζυσις nominatus est quasi Διζυσις i. e. qui in duo rem lecat.
Nam si, cum dua res sint æquales, id quod ab unã fuerit detra-
ctum, addatur alteri, his duobus hæc illam superabit. Si enim de-
tractam quidem nni rei fuisset, non autem etiam alteri addi-
tum, uno duntaxat alteram superaret. Mediã igitur ea res, cui
accessit aliquid, uno superat: & media eam, cui quid detractum
est, uno. Ex hoc itaq; cognoscemus, & quid ei, qui plus habet, de-
trahendum sit; & quid ei, qui minus, addendum: Nam quo res
mediã minorem superat, id ei, qua minus habet, addendum est:
quo media superatur, id maxima detrahendum: sicut præclare
ita differit Aristoteles loco jam cit. V. Eth.

XXXIII. A tali officio denominant Germani
 Weidermann / quasi Weidermann / qui Actionem ad exces-
 sum aut defectum deflectentem ita ad medium reducit,
 & partes litigantes componit, tanquam medius & utrius-
 que amicus. Quod autem Judici potius tanquam publi-
 cæ personæ, quàm privatæ, istud munus committere so-
 leant homines, causã est ea, quòd ille multo usu rerum
 agendarum exquisitam præ aliis prudentiam sibi acquisi-
 visse, sed & aliis vitæ integritate & candore præstare existi-
 merur.

XXXIV. Sin Actio sit Criminalis, tum Judex pro-
 cedit vel ad petitionem partis, quod suã interest, postulanti-
 tis, seu instantiam Accusatoris, ut læso jus suum restituatur,
 querelam proponentis; vel ex officio suo per viam

Inquisitionis, h. e. **nullo alio** accusationem vel querelam criminis proponente.

X X X V. Hæc inquisitio duplex est, Generalis, & Specialis. Illa est, quando Judex ex officio suo inquirit generaliter: non contra certam aliquam personam, ut cum Præses, sive Prætor, vel quicumque alius Judex inquirat, an sint facinorosi homines in Provinciâ, Civitate vel loco. Similiter Generalis est inquisitio, quando notorium est crimen, sed occultus malefactor: & tamen generaliter, inquiritur, quis commiserit. [c]

[c] ut fufius
hac explicat
Agor. in In-
stit. Moral.
part. 3. lib. 13.
cap. 17.

X X X V I. Specialis est, cum Judex inquirat specialiter contra certum malefactorem, & hæc fit ad puniendum malefactorem, ob publicam utilitatem: & fieri solet tribus modis.

X X X V I I. Primò, ex mero officio Judicis absque accusatione, querelâ & denunciatione alicujus. Secundò fit ad querelam alicujus contra aliquem: tunc enim propositâ querelâ Judex ex officio suo procedit ad testes & informationes assumendas. Tertio, fit ad denunciationem alicujus Publici Officialis, ad denuncianda delicta deputati, (Solent enim vi Statutorum deputari Publici Officiales, ut maleficia denuncientur, ne ea committantur, aut ne impunita maneant,) vel alterius non suspectæ personæ, tunc enim Judex absque ullis aliis rumoris indicijis procedit ex officio suo ad testes & informationes recipiendas.

X X X V I I I. Etsi verò certum sit, Accusationem esse remedium ordinarium, quo potest Judex procedere contra crimina & malefactores: Inquisitionem verò remedium extraordinarium, quoniam ex Jure communi regulariter Judex procedere per inquisitionem non potest;

test; nisi certis in casibus Jure ipso permissis, ut docet Azorius cit. loco.

XXXIX. Hodie tamen ex recepto usu inquit, Judex licite de quocunq; crimine & maleficio; quoniam Inquisitio ex consuetudine facta est remedium Ordinarium, procedendi in judicio contra crimina & malefactores, dummodo procedat fama publica à Viris honestis, & non improbis & malevolis, ac non semel sed sæpius contra malefactorem, nec obscure sed clarè dissipata.

XL. Quando itaque Judex ad punienda crimina ex officio procedit, Boni publici causâ, tunc Accusatoris vicem supplere debet publicus rumor, qui colligitur ex indicijis sufficientibus. (cùm sola fama crimen sufficienter non probet; quia dictum upius facile sequitur multitudo nimis credula ac prona in malum. [d])

XLI. Indiciorum verò tres solent gradus constitui: nam quædam dicuntur Levia, alia Gravia, alia Gravissima. [e]

XLII. Primi gradus indicia sufficiunt ad capturam Reorum, ut præcludatur ipsis omnis facultas aufugiendi, item ad inquirendum contra Reum, h. e. ut Judex ex officio suo assumat informationes & testes contra eum: & hæc utraq; indicia dici solent suspensiones contra Reum.

XLIII. Secundi gradus indicia sunt ea, quæ sufficiunt vel ad citandum Reum, quando absens est, vel si præsens sit, ad examinandum & interrogandum eum.

XLIV. Tertii gradus indicia dicuntur ea, quæ indubitata sunt, & sufficiunt ac requiruntur ad condemnandum Reum.

XLV. Hic verò aperitur campus excutiendi illam non minus tritam, quam utilem & nobilem controversiam, An Judex debeat secundum Acta & probata judicare, an verò secundum conscientiam?

B 3

XLVI

[d] *Laymannus in Theol. Moral. lib. 3. tit. 6. c. 2. n. 4.*
[e] *Accor. part. 3. lib. 19. cap. 26.*

X L V I. Nobis placet sequi ductum Nobiliss. & Excellentiss. DN. D. LUDVVELLI [f] distinctione rem expediendo, ut in dubio quidem, ubi Judex rem aliter se habere certò nescit, secundùm Acta & probata judicare debeat, & Reum, si Actor plenè intentionem suam probaverit [g] condemnare, sin minus, eum absolvere; quod si verò certò sciat, probata in judicio falsa esse, certam suam potiùs scientiam & conscientiam, quàm Acta & probata sequiteneatur. [h]

[f] *In Nat. ad Wescumb. lib. 22. tit. 3. n. 10.*

[g] *Arg. l. fin. C. de R. V.*

[h] *Arg. l. 3. §. 1. C. 2. ff. de Testibus. C. 4. v. hodie. C. de Iudic. [i] in l. 2. de sent. ex peric. v. vult.*

X L V I I. Quò respexisse videtur Baldus, dum inquit, Judicem duos sales habere oportere, unum Sapientia, (sive scientia) alterum bonæ conscientia. [i]

X L V I I I. Debet itaque Judex Acta & probata in Judicio diligenter ponderare, & si vera fuerint, secundùm ea judicare; quòd si verò falsa ea, & vel errore, vel malitia conficta esse certitudine saltem morali ipsi constiterit, scientiam & conscientiam potiùs suam sequi: ne aliàs iniquitatis & injuriarum author ipse existat, contra L. 6. C. unde Vi.

X L I X. Ipsa porrò Judiciorum Exercitia, si executionem ejusquè objecta & modos respicias, ad tria genera revocari possunt; sunt enim alia Verbalia, alia Realia, alia Personalia. [k]

[k] *Excell. Dn. Praes. in Theol. Moral. pag. 187.*

L. Verbalia fiunt per acres, serias & graves eorum, qui in culpâ sunt, objurgationes, adhortationes, & (si quidem id non sufficiat,) per severas comminationes. Realia peraguntur per multarum impositionem, bonorum confiscationem, munerum gerendorum exauctorationem, aut prohibitionem, honorum publicorum ablationem vel diminutionem. Personalia exercentur per verbera, vincula, carceres, virgas, flagella, damnationes ad erga-

ergastula aut triremes, relegationes, mutilationes vel læsiones membrorum, ac denique gladium & extrema supplicia.

L I. Atque hæc de Argumento sat nobili impresentiarum & pro instituti ratione sufficiant. Nobis enim placuit ferè non nisi rerum attingere fastigia, & fundamenta, jacere altiorum & ad Forum specialiter pertinentium dubiorum & controversiarum.

ΕΠΙΜΕΤΡΑ.

I.

SI olim secuti sui Papinianus, Obertus Giphanius Jctorum probationes in censu demonstrationum, etsi mollioris brachii talium, retineri posse rectè putavit; quid oberit, quò minus ipsam Jurisprudentiam inter ejusdem generis scientias numerare liceat, præsertim si consideremus, demonstrationem ad scientiam ut medium adæquatum referri?

II.

Ut adèò nec *μηχλῆς* aut rudi Minervâ, sed propriè & accuratè locutos fuisse Veteres *πρωδικύριος* Jctos crediderim, dum Jurisprudentiam definierunt non tantum *divinarum atq; humanarum rerum notitiam*, verùm etiam *justi atq; injusti scientiam*.

Et

III.

Et sanè quoniam Jurisprudentiã , æquè atque aliã disciplinã , utitur non tam *λόγους διαλεκτικούς* & argumentis, quã tantum vulgaribus hominum opinionibus sunt consentanea, quã *διδασκαλικούς* & solidis probationibus, quã *ἐξ οικείων ἀρχῶν* ex vernaculis & domesticis suis principiis, seu rerum civilium naturã accommodantur; non nisi summã cum injuriã scientiã dignitatem ei detraxerimus.

IV.

Quod si Aristoteles in Moralibus, utpote I. Eth. c. 2. & V. Eth. c. 7. atque alibi Civilem doctrinam scientiã honore dignatur, cur eundem eripiemus Jurisprudentiã, quã est *ἀνεργῶς* Ethicã & Politicã? ceterum loquitur in de usu organi pag. 524. Neldelius *Philosophus Lipsiæ incomparabilis*, uti à Taubmanno olim salutabatur.

V.

Nec obstat: Prudentiam eam rectè dici & esse. Ea enim est natura disciplinarum practicarum, ut habeant aliquid in se theoretici & aliquid practici.

Qua-

VI.

Quatenus igitur docetur Jurisprudenzia, & præcepta sua rationibus epistemonicis & cum rerum civilium naturâ necessarium nexum habentibus munit, eatenus rectè ad scientiam refertur: ut verò præceptis illis utitur, eaque ad singularia facta applicat, prudentia pars est. Vide Montecat. præfat. ad Polit. Aristot. Scherb. de nat. Polit. Th. 24. Piccart. Philos. Altdorff. p. 316. Septal. de Rat. Stat. L. 1. c. 1.

VII.

Quamquam negare nolumus, differre non nihil Leges Civiles à præceptis Philosophiæ Moralis & Civilis, quòd cum hæc propinquius è principiis naturâ insitis deriventur, illæ paulò remotius & his mediantibus inde deducantur, & ad specialiores actionum circumstantias restringantur, atque hætenus ab humanâ auctoritate vim suam obligandi obtineant.

VIII.

Enimverò præterquam quòd istæ Leges non à Prætoris Edicto, neq; à XII. Tab. sed penitus ex intima Philosophia hauriuntur, atq; ab
 C homi-

*hominis natura repetuntur, ut loquitur Cicero
 1. de leg. etiam ea, quæ Prudentum Decretis
 sancita sunt, suis rationibus in naturâ fundatis
 firmata esse tenendum est, propter aliquam
 scilicet hominum, præsertim sapientum, cum
 naturâ divinâ *συγγενειαν* & cognationem (quam
 Aristoteles I. Eth. c. 5. & VI. Eth. c. ult. eleganti
 voce *μαρτυριαν* exprimit) per quam ea pervident
 & statuunt, quæ honestati sunt conformia, &
 civili vitæ salutaria. Inprimis attendi hîc de-
 bet, quod dicitur V. Eth. c. 12: *Usu peritorum
 aut senum, aut prudentum pronunciatis atq;
 opinionibus, etiam non demonstratis, non minus
 quàm demonstrationibus attendendum atq;
 obtemperandum est.**

Faller

FAllor? an exemplum sequeris virtutis avitæ,
 Dum Patris & Patruī signa probata legis?
 Scilicet hoc *prudens* specimen, solertia mentis,
 Acer & in studiis fervor ubique probant,
 Perge urgere viam, fingat *Prudentia* mentem!
Judicis ut dextrè munus obire queas?

Id quod Tibi

*Politissime Dn. Krahere, Amice ac
 Conterraneæ per dilectæ,
 animatùs optat*

Johannes Fridericus Nester.

Non satis esse sibi ducit, discrimina nôsse
 herbarum, Medicus qui bonus esse cupit.
 Scire potestates plantarum usumque medendi,
 Clarum Pœoniâ reddit ab arte virum.
 Sic quibus incumbit sceptro sanare malignos
 Imperii morbos, haud satis esse potest
 Publica jura Foro sancire, animoque tenere,
 quid prodesse queat, quidvè nocere suis.
 Temporis articulis Legum præscripta decore
 applicuisse juvat, qui sacra scepra tenent.
 Hoc nos egregiè cello de ponte cathedræ
 Noster KRAHERUS non sine laude docet.

*Ex amico erga doctiss. Dn. Respondentem
 affectu deproperabat*

**Justus-Jacobus Müller/
 Noriberg.**

AUGU-

AUGUSTUS CRAHERUS.

ἀναγ.

HAVE! GRATUS CURSUS.
AT USU CHARUS SURGE.

Quid sibi damnasi fasces, quid stricte securis,
Quid baculi, & nodis aethra virga, voluit?
Justitia signum tacitâ sub imagine praeant,
Cossidie iudex quam sine labe colat.
Invictum hac penes arbitrium vitaq, neciq,
Hac adamanda bonis, hac metuenda malis.
Ast sunt prudenti semper moderanda Magistro,
Ne varium sevas concitet ille gregem.
Prudenter Themidi das ergo, CRAHERE, iuventam.
Iudicis ut quondam munia ferre queas.
GRATUS HAVE! Musis studiorum est CURSUS, AT inde
Serta tuis noctes doctior ordo comis.
Egregium inde decus, famam egregiam inde capester,
Inde novo magnum nomen honore geres.
Moribus his instat prudens, sic haecor, & USU
Ad nitidi CHARUS limina SURGE poli!

PaVCVLa CoRDICItVs

IVo CRAHERO

VoVet

AVGVstVs SCHRADERVs,

HaLâ SaXe.